

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 13CoPs/11/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5422200898
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 10. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Zuzana Štolcová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2024:5422200898.2

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Zuzany Štolcovej a členov senátu JUDr. Márie Dubcovej, JUDr. Jána Burika v konaní o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony A. B., B. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX C. XX, zastúpenej procesným opatrovníkom D. E. F., G., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XXX/X, XXX XX H., za účasti v odvolacom konaní 1/ Krajskej prokuratúry Žilina, so sídlom Moyzesova 20, 011 04 Žilina 1, 2/ I. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX C. X, a 3/ Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, so sídlom Račianska 153, 831 54 Bratislava 35, a to komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím C. I. H., o odvolaní Okresnej prokuratúry Dolný Kubín proti uzneseniu Okresného súdu Námestovo č.k. DK-6Ps/5/2022-1279 zo dňa 16. mája 2024, takto

rozhodol:

Uznesenie Okresného súdu Námestovo č.k. DK-6Ps/5/2022-1279 zo dňa 16. mája 2024 p o t
v r d z u j e .

Žiaden z účastníkov n e m á n á r o k na náhradu trov tohto odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením okresný súd výrokom I. konanie zastavil a výrokom II. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení rozhodnutia okresný súd poukázal na podnet prokurátora Okresnej prokuratúry Dolný Kubín zo dňa 22.07.2023 na začatie konania podľa § 231 CMP, jeho zdôvodnenie a pripojené správy, na podania p. A. B. a doložené listiny.

3. Okresný súd uznesením č.k. 6Ps/5/2022- 59 zo dňa 09.09.2022 s poukazom na § 23 ods. 1 CMP začal voči A. B. konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 26.10.2022.

4. Uznesením č.k. 6Ps/5/2022-110 zo dňa 26.10.2022, právoplatným dňa 26.10.2022, okresný súd ustanovil pre A. B. v tomto konaní procesného opatrovníka v osobe D. E. F., G..

5. V ďalšej časti odôvodnenia okresný súd poukázal na (pôvodne) nariadené pojednávania a vykonané dokazovanie výsluchom procesného opatrovníka, p. I. B., p. A. B. v mieste jej bydliska, na závery znaleckého posudku a vyjadrenia účastníkov k znaleckému posudku, na výsluch znalca, stanovisko okresnej prokuratúry, stanovisko komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím, vypočul starostku obce C., listinnými dôkazmi, podľa výsledkov ktorého dospel k záveru, že je na mieste spôsobilosť A. B. na niektoré právne úkony obmedziť a rozsudkom vyhláseným dňa 09.11.2023 pod č.k. DK-6Ps/5/2022-716 jej spôsobilosť na právne úkony obmedzil tak, že nie je spôsobilá rozhodovať o svojej liečbe a o poskytovaní zdravotnej starostlivosti a o svojom umiestnení do zariadenia poskytujúceho zdravotnú alebo sociálnu starostlivosť, konať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy a samosprávy, disponovať s finančnými prostriedkami nad sumu 500,- Eur mesačne, nakladať s hnutelným majetkom s nadobúdacou hodnotou nad 500,- Eur/jedna hnutelná vec, nakladať s

nehnutelným majetkom, uzatvárať zmluvy majetkoprávnej povahy, najmä kúpne zmluvy, darovacie zmluvy, zmluvy o pôžičke, resp. úvere, zaväzovať sa k ručeniu. Zároveň A. B. ustanovil za opatrovníka jej matku I. B., nar. XX.XX.XXXX, s tým, že táto je oprávnená a povinná za ňu robiť právne úkony a vybavovať jej záležitosti v rozsahu, v ktorom je A. B. obmedzená v spôsobilosti na právne úkony.

6. Okresný súd uviedol, že na odvolanie A. B., procesného opatrovníka D. E. F., G. a Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, Krajský súd v Žiline uznesením sp.zn. 13CoPs/1/2024 zo dňa 21.02.2024, prvoinštančný rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

7. Okresný súd v ďalšej časti svojho odôvodnenia, a to v odsekoch 44. – 50., popísal závery a konštatovania vyjadrené odvolacím súdom v zrušujúcom uznesení.

8. Vzhľadom na odvolacím súdom konštatovanú predčasnosť záveru okresného súdu, za účelom zabezpečenia komplexného poznatku o celkovom zdravotnom stave A. B., okresný súd na pojednávaní (ktoré nariadil po zrušení jeho prvotného rozsudku na deň 14.05.2024, po zmene na deň 16.05.2024 a ktorého sa A. B. nezúčastnila, keď predvolanie jej bolo doručené dňa 30.04.2024) zisťoval jej celkový zdravotný stav, a to prostredníctvom samotnej posudzovanej osoby, ktorá na výzvu, aby oznámila, či je (alebo v nedávnej minulosti bola) liečená na nejaké závažné telesné ochorenie s tým, že negatívnu odpoveď súdu oznamovať nemusí, žiadne takéto fyzické ochorenie súdu neoznámila. Fyzický zdravotný stav A. B. ďalej zisťoval prostredníctvom jej matky I. B., ktorá na pojednávaní uviedla, že jej dcéra A. si svoj fyzický stav plne uvedomuje, sleduje sa, má veci okolo ľudského tela podrobne naštudované, fyzicky vládze, nebolí ju nič. Procesný opatrovník, ktorý je zároveň blízkym rodinným priateľom A. B. a jej matky na pojednávaní k fyzickému zdravotnému stavu A. B., uviedol, že podľa neho má táto zanedbaný chrup a tiež nejaký myóm v brušnej dutine. Tento však nerieši a bolesti nemá. Pokiaľ išlo o poznatky týkajúce sa fyzického zdravotného stavu A. B., tieto sú obsiahnuté aj v znaleckom posudku, ktorý bol vypracovaný v konaní. Konkrétne na jeho strane 22 (č.i. 203 spisu) sa nachádza popis osobnej anamnézy A. B., ktorú znalkyni uviedla.

9. Okresný súd iné spôsoby, resp. dôkazy na zistenie fyzického zdravotného stavu nevykonal, pretože podľa jeho názoru žiadne ani neprichádzali do úvahy, nakoľko A. B. dlhodobo nenavštevuje žiadnych lekárov, či zdravotnícke zariadenia, resp. dlhodobo (posledné roky) prakticky nikde nechodí a nikto, okrem procesného opatrovníka a matky ju nenavštevuje. Ak bolo povinnosťou okresného súdu zistiť fyzický zdravotný stav A. B., jedinými možnými dôkazmi na toto zistenie boli práve vyjadrenia jej matky, procesného opatrovníka a samotnej A. B..

10. Na základe týchto zistení okresný súd dospel k záveru, že A. B. netrpí žiadnym chronickým alebo iným somatickým ochorením, ktorého neliečenie by mohlo byť na jej ujmu, resp. ju vážne obmedziť, či ohroziť. Pokiaľ má mať po úraze v roku 2018 niečo v brušnej dutine, bolo vzhľadom na odstup času od úrazu zrejmé, že ju to priamo, resp. bezprostredne neohrozuje na živote. Okresný súd nemohol prijať záver, že duševná porucha A. B. sa do času vyhlásenia druhého meritórneho rozhodnutia vo veci na jej fyzickom zdravotnom stave prejavila nejakým negatívnym spôsobom.

11. Pokiaľ išlo o psychický zdravotný stav A. B., v tejto súvislosti súd prvej inštancie vychádzal z právneho názoru odvolacieho súdu (ktorým bol pri zrušení rozhodnutia viazaný), podľa ktorého „v rovine ľudských práv má človek právo odmietnuť zdravotnú starostlivosť, s ktorou nesúhlasí, v prípade, ak toto právo vyjadriť sa alebo odmietnuť poskytovanie zdravotnej starostlivosti je vôľou slobodného človeka.“ Inak povedané, vychádzal z toho, že aj pri nepochybnom závere o existencii vážneho duševného a chronického ochorenia, osobu s takýmto ochorením a na toto ochorenie, liečiť proti jej vôli (pokiaľ tým vážnym spôsobom neohrozuje seba alebo svoje okolie), nemožno.

12. Vzhľadom na tieto závery, sa okresný súd s návrhom okresnej prokuratúry na pojednávaní dňa 16.05.2024, ktorým žiadala A. B. obmedziť v spôsobilosti na rozhodovanie o liečbe, nemohol stotožniť.

13. Rovnako sa okresný súd nemohol stotožniť ani s návrhom okresnej prokuratúry na pojednávaní dňa 16.05.2024, aby A. B. obmedzil na vystupovanie pred štátnymi orgánmi, a to z dôvodov, ktoré konštatoval odvolací súd v odseku 62. odôvodnenia svojho rozhodnutia, ak dospel k záveru, že v konaní relevantným spôsobom nebolo preukázané, že duševná porucha a v akom rozsahu, má u A. B. vplyv na kvalitu produkovaných podaní (kverulácia) a na ich samotnú kvantitu. Predsa ani prokurátor v podnete

na začatie konania neuviedol „množstvo takýchto podaní“, uviedol len jedno podanie a na jeho základe vyvolané trestné konanie, ktoré podanie bolo p. A. B. vzaté späť, bolo vydané uznesenie povereného príslušníka Obvodného oddelenia PZ Dolný Kubín, Okresného riaditeľstva PZ v Dolnom Kubíne, ktorým odmietol vec podozrenia zo spáchania prečinu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 písm. c) Trestného zákona. Ak aj v priebehu súdneho konania menovaná uskutočnila množstvo podaní s nezrozumiteľným (nejasným) obsahom, tak bolo zrejmé, že týmito podaniami sa bránila voči začatému konaniu o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. V tejto súvislosti dal do pozornosti, že je povinnosťou štátnych orgánov vyporiadať sa riadnym a zákonným spôsobom s každým (ústnym či písomným) podaním oprávnenej osoby. V prípade nezrozumiteľnosti niektorých podaní zákonná úprava predpokladá spôsob, akým túto odstrániť. Samotná neprehľadnosť, či nie úplná zrozumiteľnosť niektorých podaní teda by nemala byť problémom, ako ani skutočnosť „kverulovania“, či početnosti alebo opakovania podaní, pretože sama o sebe nie je dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, keď štátne orgány sú povinné vysporiadať sa i opakovane s podaniami oprávnených osôb. Vo vzťahu k schopnosti pani A. B. uskutočňovať samostatné podania a konať so súdmi, orgánmi verejnej správy, samosprávy a ďalšími úradmi, považoval za potrebné poukázať i na závery vyjadrené v Náleze Ústavného súdu ČR zo dňa 07.12.2005 sp.zn. IV. ÚS 412/2004 so zvýraznením toho, že v konaní pred súdom prvej inštancie nebola tvrdená a ani preukázaná ich „početnosť“ ani to, že v súvislosti s „kverulačným“ podaním pani A. B. došlo vo vzťahu k jej osobe k závažnej ujme a zároveň to, že v prípade tohto jej podania boli využité iné, miernejšie prostriedky nápravy.

14. Na základe podaní, ktoré v konaní produkovala A. B. a ktoré doručila okresnej prokuratúre (č.l. 1072 až č.l. 1192 spisu + č.l. 1248 až č.l. 1306) okresný súd konštatoval, že A. B. posielala súdu i okresnej prokuratúre také množstvo podaní, ktoré, objektívne vzaté, viac ako značným spôsobom, presahujú hranicu primeraných reakcií na začaté súdne konanie. Navyiac išlo v prevažnej väčšine o podanie neprehľadné, nezrozumiteľné, resp. nejasné. Vychádzal však z právneho názoru odvolacieho súdu, že skutočnosť „kverulovania“, či početnosti, resp. opakovania podaní sama o sebe nie je dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony a štátne orgány sú povinné vysporiadať sa i opakovane s podaniami oprávnených osôb a v prípade ich nezrozumiteľnosti, zákonná úprava predpokladá spôsob, akým možno túto odstrániť. Zároveň okresný súd nemohol konštatovať, že by produkovaním veľmi veľkého množstva podaní došlo k závažnej ujme vo vzťahu k A. B.. Takéto množstvo nezrozumiteľných podaní je záťažou predovšetkým pre adresátov podaní, ktorí ich musia spracovať a vyhodnotiť, a to bez ohľadu na to, že je vopred zrejmé, že požiadavke A. B., ktorá rezonuje takmer vo všetkých jej podaniach (a ktorá bola aj v prvotnom podaní adresovanom okresnej prokuratúre) na zastavenie sledovania jej osoby, vyhovieť nemožno, pretože nemajú reálny podklad.

15. Okresný súd poukázal na stranu 24 znaleckého posudku, kde v objektívnom psychiatrickom náleze, znalkyňa obavy A. B. z toho, že všetci okolo nej majú vysielačky, označuje za paranoidné bludné obsahy. Pokiaľ v tejto súvislosti okresná prokuratúra navrhovala, aby bolo doplnené znalecké dokazovanie za účelom zistenia, či nedošlo k zhoršeniu zdravotného stavu A. B. vzhľadom na podania, ktoré prokuratúra doručila súdu a vzhľadom na to, že jej matka uviedla, že stav jej dcéry sa počas konania zhoršil, tak tento dôkaz okresný súd nevykonal z dôvodu, že ho považoval za nadbytočný. Ak sa totiž zhoršenie psychického stavu A. B. malo u nej prejaviť zvyšovaním počtu podaní adresovaných okresnej prokuratúre a súdu, tak bol viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, že samotná početnosť, či opakovanie podaní, nie je dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony.

16. Okrem toho, okresný súd nemohol dospieť k záveru o potrebe obmedziť spôsobilosť A. B. na právne úkony týkajúce sa poskytovania zdravotnej starostlivosti a vystupovania pred štátnymi orgánmi, ani pokiaľ ide o konanie pred orgánmi verejnej správy a samosprávy, ako aj disponovanie s finančnými prostriedkami nad sumu 500,- Eur mesačne a tiež nakladanie s hnuiteľným majetkom s nadobúdacou hodnotou nad 500,- Eur/jedna hnuiteľná vec a napokon nakladanie s nehnuteľným majetkom a uzatváranie zmlúv majetkoprávnej povahy, najmä kúpnych zmlúv, darovacích zmlúv, zmlúv o pôžičke, resp. úvere a listín o ručení, pretože odvolací súd uzavrel, že skutkový stav zistený súdom prvej inštancie nepreukázal, že by pani A. B. mala v minulosti a rovnako v čase rozhodovania súdu prvej inštancie určité defekty pri zaisťovaní svojich potrieb, pri hospodárení so svojim majetkom, teda také okolnosti, ktoré by mali viesť k záveru, že bez obmedzenia spôsobilosti v tomto rozsahu reálne hrozí pani A. B. závažná ujma. K obmedzeniu spôsobilosti nie je možné pristúpiť ani s odôvodnením, že táto neurobila žiaden úkon, aby sa prípadne jej majetok mohol zväčšiť. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony obstoja len vtedy, ak je z objektívneho hľadiska nepochybné, že ide o prípad, ktorý vylučuje

schopnosť uskutočňovať určité - konkrétne právne úkony. Okresný súd bol preto povinný v konaní o obmedzení spôsobilosti na právne úkony vychádzať nielen z posudku znalca, ale tento posudok hodnotiť v súvislosti s ostatnými výsledkami dokazovania, z ktorých nebolo preukázané komplexne a podložené argumentom obmedzenie týkajúce sa právnych úkonov majetkovej povahy. Ani v tejto oblasti záveru okresného súdu nie je možné prisvedčiť, za stavu nepreukázania, že zo strany posudzovanej dochádza, či dochádzalo k neuváženej nakladaniu s majetkom.

17. Vzhľadom na uvedené sa okresný súd v ďalšom konaní po zrušení jeho prvotného rozsudku zaoberal tým, či došlo k zmene skutkového stavu v oblasti nakladania A. B. s finančnou hotovosťou, hnutelnými a nehnuteľnými vecami, resp. v oblasti zaväzovania sa k dlhom, pričom zistil, že tento skutkový stav sa oproti stavu zistenému pred vyhlásením prvotného rozsudku nezmenil, a to najmä v tom smere, že by boli zistené také skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné konštatovať, že A. B. by mohla urobiť také právne úkony v tejto oblasti, ktorými by si mohla privodiť závažnú ujmu.

18. Okresný súd zhrnúc uvedené v ďalšom konaní, riadiac sa právnymi názormi odvolacieho súdu, dospel k záveru, že nie sú splnené hmotnoprávne predpoklady pre rozhodnutie o obmedzení spôsobilosti A. B. na právne úkony, vyplývajúce z § 10 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

19. Postupujúc podľa § 247 ods. 1 CMP okresný súd preto konanie zastavil, a to uznesením, keď pokiaľ ide o formu rozhodnutia, vychádzal z komentára autorov doc. JUDr. Romany Smyčkovej, PhD., prof. JUDr. Mareka Števéčka, PhD., JUDr. Mareka Tomašoviča, PhD., doc. JUDr. Alexandry Kotrecovej, PhD., LL.M. k Civilnému mimosporovému poriadku, vydavateľstvo C. H. BECK 2017 na str. 815 a komentára JUDr. Edmunda Horvátha a JUDr. Andrei Andrášiovej k tomuto ustanoveniu uverejnenému v ASPI.

20. O trovách konania účastníkov (prvoinštančného i odvolacieho) rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, pretože nezistil žiaden dôvod, pre ktorý by sa mal pri rozhodovaní o trovách konania v tejto veci od tohto ustanovenia odchýliť.

21. Proti tomuto uzneseniu v zákonnej lehote podala odvolanie Okresná prokuratúra Dolný Kubín z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. e), f) a h) CSP s návrhom na jeho zrušenie a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, resp. zmenu tak, že vysloví, že obmedzuje spôsobilosť A. B., narodenej XX.XX.XXXX na právne úkony tak, že nie je spôsobilá rozhodovať o svojej liečbe a o poskytovaní zdravotnej starostlivosti a o svojom umiestnení do zariadenia poskytujúceho zdravotnú alebo sociálnu starostlivosť ani konať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy a samosprávy s tým, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Okresná prokuratúra poukázala na pôvodný rozsudok Okresného súdu Námestovo č.k. DK-6Ps/5/2022-116 zo dňa 09.11.2023, ktorý bol uznesením Krajského súdu v Žiline sp.zn. 13CoPs/1/2024 zo dňa 21.02.2024 zrušený a vec bola vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie s vysloveným právnym názorom. Po rozhodnutí odvolacieho súdu, prvoinštančný súd dokazovanie na pojednávaní dňa 16.05.2024 v podstate nedoplnil, napriek tomu, že prokurátor doručil viaceré listinné dôkazy a s ohľadom na ich obsah navrhol, aby bolo doplnené vykonané znalecké dokazovanie, ktorým by bol vyšetrený duševný stav A. B.. Podania A. B. neboli v tomto konaní vôbec oboznámené, pričom tieto sú aj z obdobia medzi rozhodnutím odvolacieho súdu a termínom pojednávania. Bez doplnenia dokazovania, v rozpore s pokynom odvolacieho súdu, prvoinštančný súd vydal rozhodnutie, ktorým negoval svoj zrušený rozsudok. Podľa odvolateľa zmene právneho názoru súdu by malo predchádzať doplnenie dokazovania a až po jeho vykonaní, keď súd zistí, že na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony nie je dôvod, môže rozhodnúť o zastavení konania. Obsahom spisu je znalecký posudok, ktorého závery neboli žiadnym dôkazom spochybnené. Ani jeden z účastníkov konania a ani súd nedisponuje znalosťami ako znalec. Jeho činnosť nemožno klásť na roveň názorom účastníkov konania a tieto ho nemôžu ani spochybníť do takej miery, aby jeho závery súd pri svojom rozhodovaní obišiel. Závery znaleckého posudku preukazujú, že A. B. trpí duševnou chorobou, keďže znalec u posudzovanej konštatoval závažné endogénne duševné ochorenie v užšom zmysle slova, t.j. psychózu, v.s. sa jedná o paranoidnú schizofréniu dlhodobo neliečenú, bez náhľadu, už aj zo znakmi chronicity. Systematická, pravidelná a dlhodobá psychiatrická liečba by mohla viesť aspoň k parciálnemu zlepšeniu stavu posudzovanej, minimálne k zmierneniu emočnej naliehavosti jej bludných presvedčení. V prípade neliečenia zistenej duševnej poruchy sa jej príznaky budú prehľbovať. S uvedenými závermi súdy a niektorí účastníci konania viedli polemiku v tom, či existuje iné miernejšie opatrenie, ktoré by nepredstavovalo taký zásadný zásah do práv A. B., akým je obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, avšak ani prvoinštančný, ani odvolací súd a ani odvolatelia

voči predchádzajúcemu rozsudku neuviedli, aké konkrétne miernejšie opatrenia, respektíve alternatíva existuje. Podľa odvolateľa je povinnosťou súdov, aby v takýchto prípadoch našli riešenie. Podľa odvolateľa okresný súd nepostupoval v zmysle § 35 CMP, pretože skutočný stav veci nezistil, znalecké dokazovanie nedoplnil, nevykonal žiadne nové dokazovanie a prevzal názory odvolacieho súdu bez toho, aby sa aspoň pokúsil skúmať v akom rozsahu a či nie je možné zúžiť obmedzenie spôsobilosti na právne úkony pani A. B. v konkrétnej liečbe alebo, či tejto napríklad jej duševné ochorenie nebráni v tom, aby mohla byť riadne poučená podľa § 6 zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti. Po vykonaní dokazovania navrhovaného prokurátorom by mal tento možnosť navrhnúť aj postup podľa § 245 CMP, k čomu dôjsť nemohlo, keďže súd jeho návrhu na doplnenie dokazovania nevyhovel, pretože ho považoval za nadbytočné s poukazom na to, že početnosť opakovaných podaní nie je dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, s ktorým záverom sa odvolateľ nestotožnil. Podstatou návrhu na doplnenie znaleckého dokazovania bolo zistiť a upresniť zdravotný stav pani A. B. v takom rozsahu, ktorý by umožňoval súdu kvalifikovane rozhodnúť. Odvolateľ poukázal na § 10 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka s tým, že vykonaným dokazovaním bolo bez pochybností preukázané, že A. B. trpí duševným ochorením, ktoré nie je prechodné, pričom jej konanie touto chorobou je ovplyvnené, a preto boli splnené zákonné podmienky, aby súd o obmedzení spôsobilosti na právne úkony v smere uvedenom prokurátorom na pojednávaní dňa 16.05.2024 a v tomto odvolaní rozhodol, resp. tieto návrhy mohol súd riadne vyhodnotiť až po doplnení znaleckého dokazovania. Navrhol uznesenie okresného súdu zrušiť, respektíve zmeniť tak, že vysloví, že obmedzuje spôsobilosť A. B., nar. XX.XX.XXXX na právne úkony tak, že nie je spôsobilá rozhodovať o svojej liečbe a o poskytovaní zdravotnej starostlivosti a o svojom umiestnení do zariadenia poskytujúceho zdravotnú alebo sociálnu starostlivosť, ani konať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy a samosprávy s tým, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

22. K doručenému odvolaniu prokurátora sa písomne vyjadril procesný opatrovník, ktorý uviedol, že s odvolaním nesúhlasí, pretože jeho argumenty sú v rozpore s uznesením krajského súdu.

23. K doručenému odvolaniu prokurátora sa písomne vyjadrila pani A. B., ktorá ako vyjadrenie poslala výzvu, ktorý dokument bude plne postačovať ako náhrada za vyjadrenie. V zmysle výzvy pripojenej k tomuto podaniu pani A. B. vyzvala okresnú prokuratúru, aby stiahla svoje odvolanie a nespôsobovala zbytočné prietahy, ktoré môžu byť chápané ako obťažovanie súdu už aj vzhľadom k tomu, že je rozhodnutá podať proti prípadnému novému rozhodnutiu o jej nespôsobilosti na právne úkony odvolanie, osloviť za týmto účelom aj komisárku pre zdravotne postihnutých, prípadne centrum právnej pomoci. Podľa pani B. prokurátor zrejme usúdil, že uznesenie o zastavení konania je v jeho neprospech, lebo niekto, kto ju naďalej bez jej súhlasu sleduje, referoval o jej hlasnom výroku o tom, že ide čakať na odškodnenie, vyzdvihnuté od príslušnej organizácie alebo inštitúcie. Dočítala sa, že v prípade, ak ide o obchodovanie s ľuďmi, tak jej takéto odškodnenie zo zákona prislúcha. Žiadala, aby prokurátor svoje odvolanie adresované súdu stiahol a informovali ju ako, akým spôsobom môže odškodniť.

24. Na to podaním doručenom okresnému súdu dňa 26.07.2024 okresná prokuratúra v prílohe zaslala dokument - vyjadrenie k vyjadreniam účastníkov konania k odvolaniu prokurátora, ktoré boli doručené prokuratúre a ktoré podľa názoru prokurátora je potrebné zohľadniť v rámci rozhodovania odvolacieho súdu z dôvodu, že ich obsah nasvedčuje dôvodnosti podaného odvolania.

25. Postupom okresného súdu, a to podaním zo dňa 29.07.2024 bolo vyjadrenie okresnej prokuratúry k vyjadreniam, ktoré bolo doručené dňa 26.07.2024, doručované pani A. B., procesnému opatrovníkovi, pani I. B. a Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.

26. K doručeným vyjadreniam okresnej prokuratúry sa písomne vyjadrila pani A. B., ktorá namietala, že prokurátor nielenže nestiahol svoje odvolanie, ale potencoval duplicitnými falzifikátmi jej jednorazové podania tak, aby navodil dojem obťažovania. Poukázala na to, že sama bola v minulosti obťažovaná sledovateľmi a popísala svoje videnie jej sledovania.

27. K vyjadreniu okresnej prokuratúry sa písomne vyjadril procesný opatrovník, ktorý poukázal na to, že odvolanie podané okresnou prokuratúrou vystresovalo pani A. B. tak, že v stave stresu podala viaceré podania. Za podania pani A. B. podané po 01.07.2024 je zodpovedný prokurátor, ktorý vystresoval zdravotne postihnutú osobu. Tento sa veľmi snaží, aby bola nesvojprávna. Nevšimol si pritom, že pani A.

B. ho vo svojich podaniach informovala, že jej mama I. B. previedla na svojho vnuka majetkové podiely na nehnuteľnostiach C. J. XX a C. J. X takým spôsobom, aby jej dcéry A. a I. dedili len malé podiely.

28. K vyjadreniu okresnej prokuratúry sa vyjadril Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, ktorý k návrhu na doplnenie znaleckého posudku o zistenie, či došlo k zmene zdravotného stavu pani A. B. uviedol, že sa stotožňuje s názorom prvoinštančného súdu, že doplnenie znaleckého posudku by bolo nadbytočné a neodôvodnené. Ak odvolateľ uviedol, že stav podľa vyjadrenia matky pani A. B. sa zhoršil počas súdneho konania, je potrebné zohľadniť to, že ide o súdne konanie trvajúce vyše roka, predmetom ktorého je obmedzenie spôsobilosti pani A. B. na právne úkony, čo znamená, že ide o proces, ktorého výsledkom môže byť značne neprimeraný zásah do jej ľudských práv a slobôd. Treba si uvedomiť, že táto osoba už viac ako rok žije v neistote, či na základe súdneho rozhodnutia príde o možnosť samostatne konať v niektorých oblastiach svojho života, čo má negatívny dopad na psychiku každého človeka. Úrad komisára nespochybňuje závery znaleckého posudku z medicínskeho hľadiska, ale poukazuje na to, že ani napriek diagnóze pani A. B. nie je namieste nútiť ju k liečbe, respektíve k umiestneniu v zariadení, pokiaľ to sama nechce. Nebolo preukázané, že by pani A. B. pod vplyvom svojej choroby ohrozovala seba, svoje záležitosti, respektíve svoje okolie alebo neplnila svoje povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo všeobecne záväzných právnych predpisov, respektíve pracovných a iných zmluvných vzťahov. Rovnako nespochybnil záver znaleckého posudku, že v prípade neliečenia zistenej duševnej poruchy sa príznaky pani A. B. budú prehľbovať, avšak každý má právo dať informovaný súhlas a má aj právo informovaný súhlas kedykoľvek odvolať, čo predstavuje právny základ na odmietnutie poskytovania zdravotnej starostlivosti. Ak odvolateľ žiada napadnuté uznesenie zmeniť okrem iného preto, že pani A. B. nie je spôsobilá rozhodovať o svojej liečbe, tak z uvedeného nevyplýva, akým spôsobom sa následne má zabezpečiť liečba pani A. B., akým spôsobom ju má súdom ustanovený opatrovník „donútiť“ k liečbe a zabezpečiť pravidelnú návštevu lekárov, ak s tým ona sama nebude súhlasiť a nebude spolupracovať. Navrhnutá opatrovníčka nemá medicínske vzdelanie, a teda nemá o nič relevantnejšie schopnosti rozhodovať o liečbe pani A. B., ako ona sama. V právnom poriadku Slovenskej republiky neexistuje žiadny nástroj na to, ako má opatrovník zabezpečiť opatrovancovi určité druhy ošetrovania. Pre hospitalizáciu bez informovaného súhlasu, sa zvyčajne používa názov „nedobrovoľná hospitalizácia“, ktorá pre pacientov trpiacich závažnými psychickými poruchami predstavuje krajnú možnosť. Ak odvolateľ namietal, že súdy a ani odvolateľ neuviedli, aké konkrétne miernejšie opatrenie, respektíve alternatíva existuje, tak poukázal na existenciu zákonnej možnosti prevzatia osoby do zdravotníckeho zariadenia aj bez jej súhlasu, v ktorom prípade by o zákonnosti tohto postupu rozhodoval súd a práve tento prípad by bolo možné považovať za miernejší spôsob dosiahnutia sledovaného účelu, ako „preventívne“ pozbavenie spôsobilosti na právne úkony. Okrem existencie psychickej poruchy, úrad komisára nepovažoval za preukázanú inú skutočnosť, odôvodňujúcu obmedzenie spôsobilosti na právne úkony v tejto oblasti pani A. B.. Zároveň poukázal na ustanovenie § 29 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého môže súd ustanoviť opatrovníka aj vtedy, ak je to potrebné z iného vážneho dôvodu. So zohľadnením okresnou prokuratúrou doručených podaní pani A. B., v odvolacom konaní, úrad komisára nesúhlasil, nakoľko uvedené podnety pani A. B. nemôžu byť dôvodom na jej obmedzenie spôsobilosti na právne úkony v rozsahu konania pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy a samosprávy, k čomu sa vyjadril aj vo svojom pôvodnom stanovisku, na ktorom trvá. Pani A. B. je schopná samostatne vybavovať svoje záležitosti v úradnom styku, je schopná porozumieť obsahu jednotlivých úkonov vo vzťahu k štátnym orgánom a inštitúciám, súdom, prokuratúre, orgánom miestnej štátnej správy s uvedením si následkov týchto konaní. V tejto súvislosti poukázali na rozhodnutie NS SR sp.zn. 5Cdo/39/2022 a rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva číslo 36500/05. Odporučil odvolaciemu súdu, aby spôsobilosť pani A. B. bola zachovaná v plnom rozsahu a v prípade jej obmedzenia je úrad pripravený využiť všetky zákonné možnosti na ochranu práv pani A. B..

29. Krajská prokuratúra, podaním zo dňa 04.09.2024 pre účely odvolacieho konania v prílohe, zaslala ďalšie podania A. B., ktoré boli doručené Okresnej prokuratúre Dolný Kubín.

30. Postupom krajského súdu, a to podaniami zo dňa 25.09.2024, boli na vedomie procesnému opatrovníkovi, pani I. B., pani A. B., Krajskej prokuratúre Žilina, Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím zaslané listiny, a to vyjadrenie osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, vyjadrenie komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím, doplnenie k podanému odvolaniu, vyjadrenie procesného opatrovníka.

31. Ďalšie podania, vyjadrenia nenasledovali.

32. Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas, oprávneným subjektom - účastníkom, proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody, preskúmal napadnuté uznesenie bez viazanosti rozsahom a dôvodmi odvolania v zmysle § 65, § 66 CMP, s prihliadnutím na prípadné vady konania, iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré, ale nezistil, bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania, postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario v spojení s ust. § 234 ods.2 CSP) a dospel k záveru, že napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie je vecne správne, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie podľa § 387 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 392 CSP. Rozhodnutie bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0.

33. Krajská prokuratúra Žilina, so sídlom Moyzesova 20, 011 04 Žilina 1, v podaní zo dňa 05.08.2024, doručenom v odvolacom konaní dňa 06.08.2024, oznámila, že preberá vstup do konania o odvolaní proti uzneseniu Okresného súdu Námestovo č.k. DK-6P/5/2022-1279 zo dňa 16.05.2024. Na základe tohto podania v súlade s ust. § 13 ods. 1 CMP v spojení so zákonom č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre došlo k vstupu Krajskej prokuratúry Žilina do konania v štádiu odvolacieho konania, o ktorom vstupe Krajskej prokuratúry Žilina do konania súd nevydáva žiadne rozhodnutie a uvedené bolo vyjadrené v záhlavovej časti rozsudku krajského súdu.

34. Predmetom konania súdu prvej inštancie bolo na základe podnetu prokurátora Okresnej prokuratúry Dolný Kubín zo dňa 22.07.2023 podľa § 231 CMP, uznesením sp.zn. 6Ps/5/2022 zo dňa 09.09.2022 začaté konanie voči A. B. o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony.

35. Okresný súd Námestovo vo veci samej rozhodol rozsudkom č.k. DK-6Ps/5/2022-716 zo dňa 09. novembra 2023, ktorého výrokom I. obmedzil spôsobilosť A. B., nar. XX.XX.XXXX, na právne úkony tak, že nie je spôsobilá rozhodovať o svojej liečbe a o poskytnutí zdravotnej starostlivosti a o svojom umiestnení do zariadenia poskytujúceho zdravotnú alebo sociálnu starostlivosť; konať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy a samosprávy; disponovať s finančnými prostriedkami nad sumu 500,- Eur mesačne; nakladať s hnutelným majetkom s nadobúdacou hodnotou nad 500,- Eur/ jedna hnutelná vec; nakladať s nehnuteľným majetkom, uzatvárať zmluvy majetkoprávnej povahy, najmä kúpne zmluvy, darovacie zmluvy, zmluvy o pôžičke, resp. úvere, a zaväzovať sa k ručeniu. Výrokom II. ustanovil A. B., nar. XX.XX.XXXX za opatrovníka I. B., nar. XX.XX.XXXX, ktorá je oprávnená a povinná za A. B., nar. XX.XX.XXXX robiť právne úkony a vybavovať jej záležitosti v rozsahu, v ktorom je A. B. obmedzená v spôsobilosti na právne úkony a je povinná vždy k 30.06. a k 31.12. každého kalendárneho roka podávať súdu správu o opatrovankyni a o nakladaní s jej majetkom. Podľa výroku III. rozsudku štátu náhradu trov konania nepriznal. Výrokom IV. rozsudku rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Krajský súd v Žiline, ako odvolací súd, na odvolanie A. B., procesného opatrovníka, komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím uznesením sp.zn. 13CoPs/1/2024 zo dňa 21.02.2024 uvedený prvoinštančný rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd v zhode s okresným súdom považoval za preukázané, že p. A. B. trpí závažným duševným ochorením, avšak okresnému súdu vytkol, že pre tak závažný zásah, akým obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je, bol povinný okresný súd komplexne posúdiť všetky vo veci vykonané dôkazy, a teda aj vo veci vypracovaný znalecký posudok hodnotiť komplexne v súvislosti s ostatnými výsledkami dokazovania, zistené skutkové okolnosti porovnať aj s testom proporcionality s ohľadom na posúdenie, či v tomto prípade a v akom rozsahu je naozaj nevyhnutné obmedzenie spôsobilosti posudzovanej. Vzhľadom k tomu, že vec sa dostala do polohy, v ktorej by náprava vyžadovala takú mieru ingerencie odvolacieho súdu, ktorá by v skutočnosti mala za následok nahrádzanie činnosti súdu prvej inštancie, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil podľa § 389 ods. 1 písm. b), c) CSP s tým, aby prvoinštančný súd v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu vec opätovne posúdil, vykonané dokazovanie vyhodnotil v súlade s § 191 CSP, a to najmä so sústredením sa na sporné otázky, ako aj odvolacie argumenty osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, procesného opatrovníka a úradu komisára, na tieto odpovedať a vec posúdiť z hľadiska všetkých na ňu vzťahujúcich sa zákonných ustanovení a zvážením preukázaných okolností daného prípadu.

36. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie konanie zastavil, keď za zaviazanosti vysloveným názorom odvolacieho súdu a podľa výsledkov dokazovania dospel k záveru, že u pani A. B. nie sú splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony.

37. Predmetom odvolacieho konania s poukazom na odvolateľom uvedené dôvody v podanom odvolaní, a to, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že A. B. trpí duševným ochorením, ktoré nie je len prechodné, pričom jej konanie je touto chorobou ovplyvnené, a preto boli splnené zákonné podmienky na jej obmedzenie v spôsobilosti na právne úkony, a to v rozsahu uvedenom prokurátorom na pojednávaní dňa 16.05.2024 a v odvolaní, t.j. že nie je spôsobilá rozhodovať o svojej liečbe a o poskytovaní zdravotnej starostlivosti a o svojom umiestnení do zariadenia poskytujúceho zdravotnú alebo sociálnu starostlivosť ani konať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy a samosprávy, bolo posúdiť, či okresný súd postupoval správne, ak vyslovil, že nie sú splnené podmienky na obmedzenie pani A. B. v spôsobilosti na právne úkony.

38. Čo bolo podstatné a rozhodné pre potvrdenie uznesenia okresného súdu, bola dôsledná aplikácia ustanovenia § 391 ods. 2 CSP v konaní pred okresným súdom, na základe zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Žiline sp.zn. 13CoPs/1/2024 zo dňa 21.02.2024. V súlade s ustanovením § 391 ods. 2 CSP a predmetným zrušujúcim uznesením krajského súdu okresný súd postupoval, keď vec opätovne posúdil, vykonané dokazovanie vyhodnotil v súlade s § 191 CSP, a to najmä so sústredením sa na sporné otázky.

39. Odvolací súd v celom rozsahu preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, pričom má za to, že okresný súd postupujúc v zmysle záväzných právnych názorov odvolacieho súdu v zrušujúcom uznesení sp.zn. 13CoPs/1/2024 zo dňa 21.02.2024 vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu potrebnom pre posúdenie danej veci, výsledky vykonaného dokazovania boli hodnotené jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach, a boli dostatočné na zodpovedanie, či boli splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti p. A. B. na právne úkony, a to aj v prokurátorom na pojednávaní a v podanom odvolaní požadovanom zúženom rozsahu.

40. V súvislosti s odvolacími dôvodmi odvolateľa a posudzovaním splnenia podmienok obmedzenia spôsobilosti p. A. B. (ďalej aj „posudzovaná“) na právne úkony krajský súd poukazuje na nižšie citovanú právnu úpravu, ktorú považoval za potrebné zacitovať.

41. Podľa Článku 1 veta prvá Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí 317/2010 Z.z. (ďalej len „Dohovor“) cieľom tohto dohovoru je presadzovať, chrániť a zabezpečovať plné a rovnaké využívanie všetkých ľudských práv a základných slobôd všetkými osobami so zdravotným postihnutím a podporovať úctu k ich prirodzenej dôstojnosti.

42. Podľa Článku 3 Dohovoru tento dohovor sa zakladá na zásadách, ako sú: a) rešpektovanie prirodzenej dôstojnosti, osobnej nezávislosti vrátane slobody voľby a samostatnosti osôb; b) nediskriminácia; c) plné a účinné zapojenie sa a začlenenie do spoločnosti; d) rešpektovanie odlišnosti a prijímanie osôb so zdravotným postihnutím ako súčasť ľudskej rozmanitosti a prirodzenosti; e) rovnosť príležitostí; f) prístupnosť; g) rovnosť medzi mužmi a ženami; h) rešpektovanie rozvíjajúcich sa schopností detí so zdravotným postihnutím a rešpektovanie práva detí so zdravotným postihnutím na zachovaní vlastnej identity.

43. Podľa Článku 12 ods. 4 Dohovoru zmluvné strany zabezpečia, aby všetky opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony poskytovali primerané a účinné záruky s cieľom zabrániť zneužitiu v súlade s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv. Tieto záruky zabezpečia, aby opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony rešpektovali práva, vôľu a preferencie danej osoby, aby zabráňovali konfliktu záujmov a nenáležitému ovplyvňovaniu, aby boli primerané a prispôsobené situácii danej osoby, aby sa uplatňovali čo najkratšie a aby podliehali pravidelnej kontrole zo strany príslušného, nezávislého a nestranného orgánu alebo súdu. Tieto záruky musia byť primerané tomu, do akej miery uvedené opatrenia ovplyvňujú práva a záujmy danej osoby.

44. Podľa Článku 17 Dohovoru každá osoba so zdravotným postihnutím má právo na rešpektovanie svojej fyzickej a duševnej integrity na rovnakom základe s ostatnými.

45. Podľa Článku 19 písm. a) Dohovoru, zmluvné strany uznávajú rovnaké právo všetkých osôb so zdravotným postihnutím žiť v spoločenstve s rovnakými možnosťami voľby na rovnoprávnom základe s ostatnými, prijímú účinné a primerané opatrenia, ktoré umožnia plné využívanie tohto práva osobami so zdravotným postihnutím a ich plné začlenenie a zapojenie do spoločnosti a zabezpečia, aby osoby so zdravotným postihnutím mali možnosť zvoliť si miesto pobytu, ako aj to, kde a s kým budú žiť na rovnakom základe s ostatnými a aby neboli nútené žiť v určitom konkrétnom prostredí;

46. Podľa Článku 22 ods. 1 Dohovoru nijaká osoba so zdravotným postihnutím bez ohľadu na miesto jej pobytu alebo na prostredie, v ktorom žije, nesmie byť vystavená svojvoľnému alebo nezákonnému zasahovaniu do súkromia, do rodiny, domova, korešpondencie alebo do iných druhov komunikácie ani nezákonným útokom na jej česť a povesť. Osoby so zdravotným postihnutím majú právo na zákonnú ochranu pred takým zasahovaním alebo takými útokmi.

47. Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

48. Podľa § 247 ods. 1 CMP, ak nie sú splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti, zmenu obmedzenia spôsobilosti alebo navrátenie spôsobilosti, súd konanie zastaví.

49. Odvolací súd uvádza, že v konaní o spôsobilosti na právne úkony musí byť primárnym východiskom, že jednotlivец je východiskom štátu a štát a všetky jeho orgány sú ústavne zaviazané na ochranu práv jednotlivca, a to sa neobmedzuje len na ochranu základných práv, ale dôraz musí byť na ochranu ľudskej dôstojnosti, ktorá má byť chápaná ako súčasť kvality človeka a jeho ľudstva (rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. IV. ÚS 412/04). Zásahy do spôsobilosti na právne úkony človeka v zmysle platnej úpravy Občianskeho zákonníka súvisia s duševnou poruchou, ktorá je určitej intenzity a nie je prechodná, resp. závislosťou od určitých návykových látok. Inštitút obmedzenia spôsobilosti na právne úkony je opatrením slúžiacim predovšetkým na ochranu záujmov samotných fyzických osôb, ktoré pre svoj duševný stav nie sú schopné s dostatočnou vlastnou zodpovednosťou robiť právne úkony.

50. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je u každej fyzickej osoby veľmi závažným zásahom do jej základných práv a slobôd, a preto rozhodnutie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony môže byť výlučne z dôvodov uvedených v § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka a takýmto dôvodom môže byť tá skutočnosť, že fyzická osoba je v reálnom živote schopná robiť iba niektoré právne úkony, pretože a/trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná, b/nadmerne požíva alkoholické nápoje, iné omamné prostriedky alebo jedy. Samotná existencia faktorov umožňujúcich obmedziť rozsah spôsobilosti konať s právnym následkom sama osebe nestačí a rozhodnutie súdu je viazané na predpoklad, že z uvedených dôvodov fyzická osoba nie je spôsobilá robiť právne úkony. Duševná porucha, ani existencia závislosti spôsobujúcej obmedzenie spôsobilosti konať s právnym následkom, nemôže byť krátkodobá, keďže ustanovenie § 10 Občianskeho zákonníka predpokladá, že ide o stav trvalý po určitú kvalifikovanú dobu.

51. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony musí byť vždy považované za prostriedok najkrajnejší. Samotné zistenie, že človek trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná, na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony nestačí, pretože ďalším predpokladom je, že táto trvalá duševná porucha vo vymedzenej časti vylučuje alebo obmedzuje schopnosť človeka uskutočňovať právne úkony. Je nevyhnutné pristupovať ku každému prípadu individuálne, t.j. vziať do úvahy jedinečnosť konkrétneho posudzovaného človeka. Súd je povinný posudzovať osobné pomery takéhoto človeka, a to, ako sa prejavuje, ako sa stará o svoje potreby a potreby svojej rodiny, ako hospodári s finančnými prostriedkami a pod.. Znalecký posudok je v tomto konaní závažným dôkazom, avšak nie je dôkazom jediným, pričom súd tento znalecký posudok ohodnotí v súvislosti s ostatnými vykonanými dôkazmi, a pokiaľ aj znalecký posudok zohráva významnú úlohu z hľadiska odborných záverov o zdravotnom (duševnom) stave posudzovaného, je súd povinný prihliadať aj k ďalším právne významným okolnostiam.

52. Ani v tomto odvolacom konaní krajský súd nespochybňuje existenciu a charakter duševnej poruchy posudzovanej, ktorá bola konštatovaná znalcom v Znaleckom posudku číslo 033/2023 (č.l. 182 - 211 spisu), a to závažné endogénne duševné ochorenie v užšom zmysle slova, t.j. psychózu, avšak táto samotná existencia duševnej poruchy u posudzovanej osoby nemôže byť dôvodom pre zásah do jej spôsobilosti. Práve v konaniach o spôsobilosti je súd povinný zvažovať, či miera nebezpečia, ktorá

posudzovanému hrozí, vyvažuje tak zásadný zásah do práv človeka, akým je obmedzenie v spôsobilosti. Pri rozhodovaní o spôsobilosti je potrebné vždy mať na pamäti, že obmedzením v spôsobilosti sa zasahuje do autonómnej vôle človeka, a tým aj do jeho slobody. Toto je možné len z dôvodu ochrany ústavne chránených práv alebo hodnôt. Odvolací súd je toho názoru, že obmedzenie v spôsobilosti primárne musí byť v záujme posudzovanej osoby a musí tu byť skutočná, nielen hypotetická hrozba závažnej ujmy v konkrétnych životných situáciách, ktoré u posudzovanej osoby prichádzajú do úvahy.

53. Krajský súd súhlasí s odvolateľom, že bolo nepochybne preukázané, že pani A. B. trpí duševným ochorením, ktoré nie je len prechodného rázu, dlhodobo neliečeným, ako aj, že v dôsledku tohto ochorenia trpí paranoidnými bludnými obsahmi, teda paranoidne spracováva určité udalosti (tvrdené sledovanie), voči ktorým sa bráni. Odvolací súd tak, ako už uviedol, síce nepochybuje o existencii a charaktere duševnej poruchy u pani B., ani o tom, že je k tomuto svojmu ochoreniu nekritická, avšak zdôrazňuje, že k rozhodnutiu o obmedzení v spôsobilosti musí byť pristupované so zreteľom k subjektívnemu hľadisku v tom zmysle, že nie je rozhodné, o akú diagnózu duševnej poruchy v danom prípade ide, ale relevantné je, ako sa prejavuje v psychickej spôsobilosti konkrétnej osoby, t.j. či ide o tak podstatnú odchýlku od normálneho psychického vývoja človeka, ktorá by mu v určitom rozsahu bránila postarať sa o vlastné záležitosti. Podľa výsledkov vykonaného dokazovania, a to nielen znaleckým posudkom, ale aj výpoveďou blízkej osoby - matky posudzovanej a procesného opatrovníka nebolo zistené, že by posudzovaná v dôsledku duševnej poruchy vážne ohrozovala seba a svoje okolie, je sebestačná, je schopná sa o seba (a aj blízkych - matka) v bežnom živote postarať, samostatne nakladá (hospodári) so svojím majetkom a financiami. Zotrúva krajský súd na názore, že v rovine ľudských práv má človek právo odmietnuť zdravotnú starostlivosť, s ktorou nesúhlasí v prípade, ak toto právo vyjadriť sa alebo odmietnuť poskytovanie zdravotnej starostlivosti, je vôľou slobodného človeka. Z vyššie uvedeného bez ďalšieho nebol dôvod pre zásah v podobe obmedzenia v spôsobilosti posudzovanej rozhodovať o svojej liečbe a o poskytnutí zdravotnej starostlivosti a o svojom umiestnení do zariadenia poskytujúceho zdravotnú alebo sociálnu starostlivosť, v ktorej súvislosti sa poukazuje aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej lekárskeho výkon vykonaný bez súhlasu pacienta je zásahom do práva na rešpektovanie súkromného života, osobitne do práva na fyzickú integritu (Glass proti Spojenému kráľovstvu, § 70 rozsudok vo veci X. proti Fínsku zo dňa 03.07.2012, sťažnosť č. 34806/04).

54. K odvolateľom navrhovanému obmedzeniu pani A. B. v spôsobilosti na právne úkony vo vzťahu ku konaniu pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy a samosprávy s ohľadom na preukázanú duševnú poruchu, ktorá má vplyv na kvalitu a kvantitu produkovaných podaní (kverulácia), súhlasí krajský súd s okresným súdom, že nemožno konštatovať, že produkovaním veľkého množstva podaní by došlo k závažnej ujme vo vzťahu k pani A. B.. Pokiaľ okresný súd uviedol, že množstvo podaní je záťažou predovšetkým pre adresátov podaní, tak odvolací súd uvádza, že je povinnosťou štátnych orgánov vyrovnávať sa riadnym, zákonným spôsobom s každým podaním oprávnenej osoby a v prípade nezrozumiteľnosti niektorých podaní zákonná úprava predpokladá spôsob, akým túto po poučení v konaní pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy a samosprávy odstrániť. Samotná neprehľadnosť, či nie úplná zrozumiteľnosť niektorých podaní, rovnako ako ani skutočnosť početnosti alebo opakovania podaní sama o sebe nie je dôvodom pre obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, keď štátne orgány sú povinné vysporiadať sa aj opakovane s podaniami oprávnených osôb. Je zrejmé, že práve samotný charakter podaní, kombinácia kverulácie a kvality podaní pani A. B. síce znižuje ich celkovú hodnovernosť, avšak uvedené množstvo podaní doposiaľ nespôsobililo ujmu, ktorá by vo vzťahu k pani A. B. mala nastať. „Obťažovanie štátnych orgánov, orgánov verejnej správy a samosprávy“ množstvom nie vždy logických podaní, nemožno riešiť popretím subjektivity jednotlivca v jeho dynamickej podobe. Právna subjektivita totiž musí pokrývať aj právo jednotlivca na rozvoj jeho osobnosti v podobe interakcií s okolím, vrátane interakcie s verejnou mocou. Osoba definovaná právnou subjektivitou má totiž právo na slobodné konanie (primerane ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 546/03), ak by sa bránila verejná moc v komunikácii s podávateľom podaní tým, že by zúžila jeho subjektivitu tým spôsobom, že svoju komunikáciu so sťažovateľom ukončí svojím autoritatívnym výrokom, ktorým podávateľovi podaní odníme časť jeho právnej osobnosti, tak takýto postup nie je možno vzhľadnúť súladný s cieľom, ktorý je nevyhnutný v slobodnej spoločnosti a opačný postup by bol excesom a zásahom do základného práva garantovaného v Čl. 5 Listiny. V tejto súvislosti krajský súd poukazuje aj na odsek 144. rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Salontaji-Drobnjak proti Srbsku č. 36500/05, podľa ktorého „súd uznáva, že právnemu systému musí byť umožnené, aby sa chránil pred šikanujúcimi účastníkmi konania, ale domnieva sa, že je na vnútroštátnych orgánoch, aby vytvorili

účinný súdny mechanizmus na riešenie nárokov takýchto účastníkov konania bez toho, aby sa museli nevyhnutne uchýľovať k dodatočným opatreniam ovplyvňujúcim ich spôsobilosť na právne úkony“, v ktorej súvislosti sa poukazuje aj na rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. IV. ÚS 412/04.

55. Odvolací súd súhlasí so záverom okresného súdu, že v danom prípade nebola preukázaná ani potreba obmedziť pani A. B. v nakladaní s hnutelným, nehnuteľným majetkom, v uzatváraní zmlúv majetkoprávnej povahy, ak zistený skutočný stav nepreukázal, že by existovala reálna hrozba, podľa ktorej by si pani A. B. svojim právnym konaním alebo absenciou starostlivosti o vlastný majetok mohla spôsobiť závažnú ujmu.

56. Z vyššie uvedených záverov odvolací súd po preskúmaní spisového materiálu považoval napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie za správne, vychádzajúce zo skutkových zistení, zo správneho súhrnného vyhodnotenia všetkých zistených individuálnych okolností prípadu a rešpektujúce účel, ktorý zákon inštitútom obmedzenia spôsobilosti na právne úkony sleduje, a preto uznesenie okresného súdu ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

57. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol v zmysle podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov tohto odvolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomu uzneseniu odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa ust. § 428 CSP v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa ust. § 429 ods. 1 CSP dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa ust. § 429 ods. 2 CSP povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

Podľa ust. § 430 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

Podľa ust. § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa ust. § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

Podľa ust. § 421 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa ust. § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

Podľa ust. § 433 CSP dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom.

Podľa ust. § 434 CSP dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

Podľa ust. § 435 CSP v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.